

[Drachmann.]

traktats Moral gennem Sommeren, gennem den Tid, der er forløbet, siden vi sidst drøftede dette Anliggende, at de rent ud sagt har faaet nok af Genève i denne Omgang.

Men nu ligger dette Forslag altsaa igen paa Tingets Bord som et Skrab-ud til et System, ingen Mennesker mere tror paa, i alt Fald ikke retter sig efter, og saa har jeg for mit Vedkommende intet imod at anstille et Par Betragtninger i den Anledning. Hvad var det, man fortalte os og hele det danske Samfund, da vi første Gang blev præsenteret for dette Forslag? Enhver kunde jo nok se, at det var os, der paatog os Forpligtelser. De er nu ikke saa faa, som det ærede Medlem Hr. Himmelstrup vilde gøre dem til, som selv i Traktatkommissionen skrev under paa lige det modsatte, hævdede netop det modsatte Princip af det, der indeholdes her, at det vilde være umaadelig værdifuldt for Danmark at forbeholde sig sin fulde Autonomi til eventuelt at binde, nedsætte, maaske ogsaa forhøje Toldsatserne. Man ser nu, at det var os, der skulde paatage os Forpligtelsen til at være artige, om jeg saa maa sige, og ikke senere andre. Man kunde ogsaa se, at disse andre fra første Færd havde sikret sig meget passende Ventil til at fortsætte med at være uartige. Jeg taler her i det særlige danske toldpolitiske Blomstersprog, og derfor maa disse ejendommelige Vendinger maaske være mig tilladt. Ja, man forsikrede os, at selv om det nu kunde se saadan ud, selv om vi ikke tilsyneladende havde megen Fordel af det, men tværtimod bandt os selv, var det dog mageløst storartet med denne Traktat. Det var saa uhyre snedigt og saa umaadelig værdifuldt for Danmark. Først i det aktuelle Forhold til Tyskland; thi naar Tyskland underskrev denne Traktat — og det gjorde det allerede den 24. Marts i Aar —, vilde de tyske Frihandelsrepræsentanter have et stærkt, et moralsk Vaaben overfor de aggressive tyske Toldlyster og kunde holde dem i Skak. Ja, Vaabenet fik de og vor Velsignelse i Tilgift, og i Løbet af April stemte saa at sige hele den tyske Rigsdag for reelle Toldforhøjelser og Handelstraktater, der ramte os saa temmelig ublidt i vore blaa Øjne.

Jeg vil gerne supplere den mageløse Fordel, vi saaledes opnaaede, med en personlig

Oplevelse. Medens den højtærede Udenrigsminister opholdt sig i Genève for at fortælle Folkeforbundet, saaledes som hans Partifælle, det ærede Medlem Hr. Hans Rasmussen har skildret det, at Mestbegunstigelsesprincippet var ved at havne i den Grøft, som vi fra konservativ Side længe havde sagt, at det allerede er havnet i, og medens Udenrigsministeren med vanlig Idealisme og Energi deltog i Arbejdet for Fred og Forstaaelse mellem Landene, havde jeg Lejlighed til at følge lidt af den tyske Valgkamp paa nært Hold. Jeg skal ikke her gøre Rede for den specielle Opfattelse af Fred og Forsoning, der der kom til Orde. Alene paa een Aften var der 2 døde og 50 haardtsaaede udenfor det Hotel, hvor jeg boede. Jeg skal blot fremhæve, hvad der har Interesse i denne Forbindelse, at man kunde gennemgaa samtlige Referater af Vælgermøder og Udtalelser fra alle Sider, deriblandt baade fra værende og forhenværende Ministre, uden at finde saa meget som blot mikroskopiske Hentydninger til den mageløse Toldfredstraktat, der altsaa skulde binde Tyskland. Tværtimod maa jeg fremhæve, at baade Talere og Partier fra alle Sider, maaske med Undtagelse af Kommunerne, ligefrem overbød hinanden i Løfter, ikke mindst til Landbruget, om yderligere Støtte og fortsat Toldforhøjelse. Rekorden, tror jeg, er sat af Hr. Schiele, den Landbrugsminister, der gennemførte de store Toldforhøjelser af agrarisk Art, der ramte os saa haardt sidste Aar og i første Halvdel af dette Aar. Han erklærede nemlig, at efter at man nu saa nogenlunde havde faaet Bugt med Kvægimporten, skulde man nu i Lag med Smør- og Ægimporten. Den skulde, saaledes udtrykte han sig, *gedrosselt verden*, hvilket paa jævnt Dansk slet og ret betyder kværkes. Denne Tale blev holdt i en stor By og vandt ikke desto mindre begejstret Tilslutning. Særlig opmuntrende er den Slags Perspektiver ikke for os, og de turde vist have meget lidt med Toldfred at gøre, i alt Fald med dens Moral og dens Aand. Jeg anfører dette for at vise, hvor meget den Klausul er værd, som gennem Genève skulde være lagt paa Tysklands toldpolitiske Planer og Fremtidsprogram.

Men saa vender vi os mod England. Om dette Land siges nøjagtig det samme